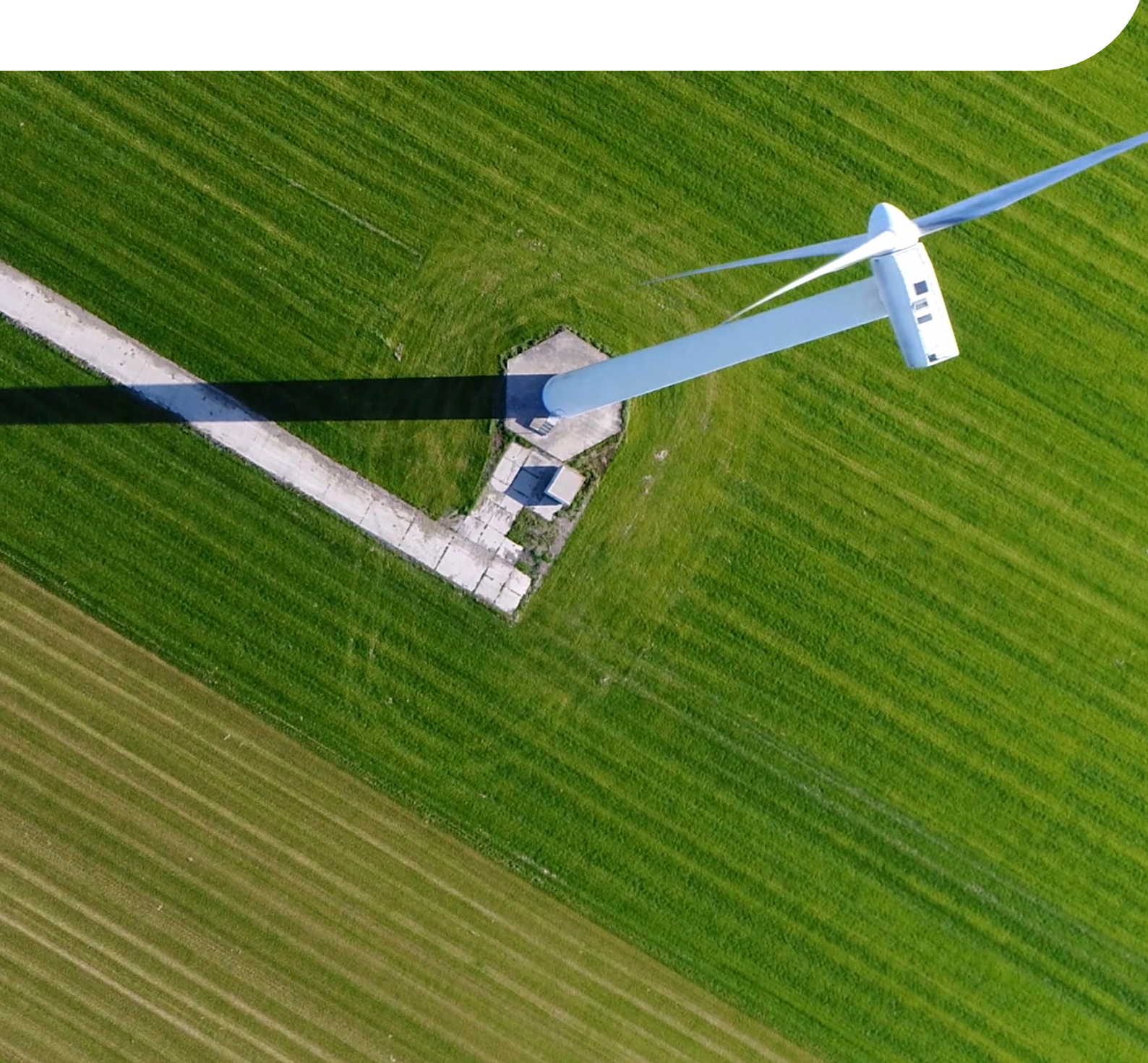

Wat kunnen we nu doen aan de duurzaamheid van straks?

Ronde tafel dossier

Wat kunnen we nu doen aan de duurzaamheid van straks?

Ronde tafel dossier

De samenleving, het milieu en de economie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Duurzame ontwikkeling komt tegemoet aan de levensbehoeften van de huidige generatie zonder die van de toekomstige generatie tekort te doen. In de komende jaren staat Nederland voor grote opgaven op het gebied van verduurzaming en leefbaarheid. Dat hierin fundamentele beslissingen gemaakt moeten worden, is onvermijdelijk. Driekwart van de bevolking maakt zich zorgen over de gevolgen van klimaatverandering voor toekomstige generaties en redenen voor urgente actie zijn grondig gedocumenteerd. Tegelijkertijd verwachten deelnemers dat ook zij straks nog een goed pensioen hebben. Hoe zorgen we samen voor een bloeiend en leefbaar Nederland in 2122? En wat is de rol van pensioenfondsen hierin als institutioneel belegger, samenwerkingspartner en uitvoerder van pensioenen? Hoe vinden we de juiste balans tussen maatschappelijk en financieel rendement voor een goed pensioen en leefbare samenleving nu, straks en later?

Nederland in transitie

We werken toe naar een klimaatneutraal Nederland in 2050. Het doel voor de vermindering van CO₂-uitstoot voor 2030 in de Klimaatwet is gesteld op minstens 55%. Het kabinet schetst een beeld van een klimaatneutraal, fossielvrij en circulair Nederland met een schone energievoorziening en groene industriepolitiek. Dit gaat niet zonder weerstand. Een voorbeeld hiervan zijn de recente boerenprotesten waar de boeren aangeven dat de stikstof plannen van het kabinet grote offers vraagt van de landbouw. Bij de transitie naar een duurzamere samenleving valt ook op dat Nederlanders geen internationale voortrekkersrol ambiëren. Kijken we naar pensioen en duurzaamheid, dan blijkt uit onderzoek in opdracht van ABP en APG uitgevoerd door Glocalities dat de meerderheid van Nederlanders liever de focus legt op collectieve zekerheid op pensioen en het duurzaam beleggen van pensioen, al valt rendement wat lager uit. Bij dat laatste hoort nog wat nuance, omdat de percentages dicht bij elkaar liggen: 45% wil maximaal rendement (dus ook door het investeren in niet-duurzame doelen) en 55% wil de focus leggen op duurzaam beleggen.

Innovatie als drijvende kracht: de Topsector Energie heeft als doel het verlagen van de CO₂-uitstoot en het slimmer benutten van hernieuwbare energiebronnen. Een van de kerntaken Topsector Energie en de Topconsortia Kennis en Innovatie is kennisverspreiding. De kennisbank Systeemintegratie haalt de economische kant van de energietransitie erbij en stelt dat goede marktmechanismen en regelgeving zullen zorgen voor nieuwe verdienmodellen. Een andere kerntaak is het bouwen van Publiek Private Samenwerkingen (PPS). Hier hebben pensioenfondsen

ABP en uitvoerder APG in het recente verleden een oproep voor gedaan: er zijn meer investeringsmogelijkheden nodig in Nederland. ABP en APG willen meer investeren in Nederland, maar dit is alleen mogelijk als de overheid mogelijk maakt om als institutionele belegger in grote publieke werken te investeren.

Werk in transitie: nieuwe kennis en vaardigheden

Een aandachtspunt binnen de duurzaamheidstransitie is menselijk kapitaal. De meest doordachte en grootse plannen kunnen geen voortgang vinden zonder mensen om de plannen uit te voeren. We hebben te maken met een krappe arbeidsmarkt, en bij banen gerelateerd aan de energietransitie is die krapte des te groter. Dat blijkt uit een analyse van ABN AMRO. Gemiddeld ligt het aantal onvervulbare vacatures op 21 procent, maar het aantal onvervulbare vacatures voor personeel dat van belang is bij de energietransitie stijgt: van 15 procent eind 2020 naar 36 procent in april 2022. De Leven Lang Ontwikkelen (LLO)-katalysator krijgt 167 miljoen euro uit het nationaal groeifonds. De bedoeling hiervan is dat in kaart wordt gebracht welke kennis en vaardigheden nodig zijn voor de energietransitie en opleidingen worden daarop aangepast. Dit op gang brengen op regionaal niveau gaat tijd kosten en de vraag is of de initiatieven vergezeld worden met een zekere mate van urgentie zodat de oplossingen op tijd komen om de klimaatdoelen te kunnen bereiken.

Behoud van biodiversiteit

Zowel mondiaal als nationaal neemt de biodiversiteit snel af. Het Deltaplan Biodiversiteitsherstel onderstreept het belang van een gezonde leefomgeving door het in stand houden van ecosystemen. Zo hebben de organismen invloed op elkaar en kan het uitvallen van een groep rampzalige gevolgen hebben voor de rest van de keten. Denk aan het verdwijnen van bijen en andere bestuivers: een rechtstreekse bedreiging voor de voedselvoorziening.

Wageningen University & Research (WUR) schetst als inspiratie een toekomstvisie voor Nederland waar economische ontwikkelingen samen gaan met een natuur-inclusieve samenleving. De universiteit stelt dat bij alle keuzes op het gebied van energie, landbouw, circulaire economie, leefbaarheid, verstedelijking en watermanagement, rekening met de natuur gehouden moet worden. Voor bijvoorbeeld verstedelijking zou men niet meer moeten letten op wat bouwtechnisch mogelijk is, maar vanuit een circulair perspectief en uitgaand van natuurlijke processen.

Pensioenfondsen kunnen een cruciale rol spelen in het behoud van biodiversiteit door te investeren in het behoud van biodiversiteit en door initiatieven zoals het Partnership for Biodiversity Accounting Financials (PBAF) en de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) te ondersteunen. Binnen bijvoorbeeld het PBAF ontwikkelen financiële instellingen een gezamenlijke methodiek om de impact van hun beleggingen op biodiversiteit te meten en rapporteren. Op deze manier kunnen deelnemende partijen gericht sturen op herstel en bescherming van de natuur. Een voorbeeld hiervan is de investering in een groot productiebos in Chili dat duurzaam beheerd wordt en het FSC (Forest Stewardship Council)-keurmerk heeft.

Leefbaarheid en pensioen

Een recent onderzoek in opdracht van ABP en APG uitgevoerd door Glocalities biedt interessante inzichten in hoe de Nederlandse samenleving kijkt naar de lange termijn uitdagingen van het land. Voor de toekomst van Nederland is er een sterke voorkeur om de focus te leggen op welzijn. Meer dan 80% vindt dat kwaliteit van het leven zwaarder weegt dan economische groei voor de toekomst van Nederland. Dit betekent niet dat economische groei of rendement er niet toe doet. Een belangrijke driver van toekomstpessimisme is immers de verwachting dat levensstandaardverbetering niet langer haalbaar is voor toekomstige generaties. Dit uit zich echter niet in een eis van maximalisering van rendement, maar in een roep om nieuwe zekerheden voor pensioen van de toekomst. (Bron: onderzoek 'Pensioenuitdagingen voor een bloeiende samenleving in 2122' Glocalities)

Tot slot

Uit het eerder genoemde onderzoek blijkt overduidelijk een grote bezorgdheid in de samenleving over klimaatverandering. Tegelijkertijd is er relatief weinig (37%) maatschappelijk draagvlak om internationaal een voortrekkersrol te spelen in de duurzaamheidstransitie. In de Monitor Brede Welvaart & de Sustainable 2022 geeft het CBS aan dat de samenleving op de langere termijn fundamentele keuzes moet maken waarin de brede welvaart centraal staat. Ook andere instituten zoals Wageningen University & Research (WUR) erkennen dat Nederland voor grote opgaven staat rondom verduurzaming, en bieden tegelijkertijd een hoopvol perspectief op het Nederland van over honderd jaar. De keuzes die we vandaag samen maken, zijn van grote invloed op de leefbaarheid van onze samenleving in 2122.

Bronnen

- ABN Amro, Door recordkrapte op de arbeidsmarkt komt de energietransitie in de knel, 2022
- APG, "Beleggers moeten gezamenlijk optrekken om biodiversiteit te beschermen", 2022
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Duurzame ontwikkeling
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Natuurlijk kapitaal en brede welvaart in Nederland, 2022
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Monitor Brede Welvaart en de Sustainable Development Goals 2022'
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Drie kwart Nederlanders maakt zich zorgen over gevolgen klimaatverandering
- Het Parool, Wat is stikstof, waarom zijn de boeren boos en wat moet er nu eigenlijk veranderen?, 1 juli 2022
- Onderzoek in opdracht van ABP en APG 'Pensioenuitdagingen voor een bloeiende samenleving in 2122' Glocalities september 2022
- NOS, Tienduizenden boeren maken vuist tegen kabinet, actie leidt tot chaos op wegen, 22 juni 2022
- Rijksoverheid, Klimaatverandering en gevolgen
- Rijksoverheid, Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'
- Rijksoverheid, Rijksoverheid stimuleert duurzame energie
- Topsector Energie, Deelprogramma 4. Flexibele energiemarkten
- Trouw, Gemeenten, werkgevers én onderwijsinstellingen moeten de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt gaan dichten, 15 april 2022
- Wageningen University & Research, Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120, 2019

De doelstelling van deze ronde tafel is om samen de verdieping te zoeken rond het vraagstuk duurzaamheid en verantwoord beleggen. Hoe zorgen we ervoor dat Nederland in 2122 leefbaar is? Hoe zorgen we ervoor dat we ook financieel resultaat behalen? Welke ambitie is daarvoor nodig, en hoe maken we dat waar? Wat is de rol van diverse instituties, waaronder pensioenfondsen, en wie heeft welke verantwoordelijkheid? De inzichten van deze verdiepingssessie geven sturing aan de visievorming van ABP.

